

[http://www.cetla.howard.edu/workshops/docs/The%20Difference%20Between%20Emergency%20Remote%20Teaching%20and%20Online%20Learning%20_%20EDUCAUSE%20\(2\).pdf](http://www.cetla.howard.edu/workshops/docs/The%20Difference%20Between%20Emergency%20Remote%20Teaching%20and%20Online%20Learning%20_%20EDUCAUSE%20(2).pdf)

Moore, M. G. (1989). Editorial: Three types of interaction. *American Journal of Distance Education*, 3(2), 1–7. DOI: <https://doi.org/10.1080/08923648909526659>

Sharma, R. C., Kawachi, P., & Bozkurt, A. (2019). The Landscape of Artificial Intelligence in Open, Online and Distance Education: Promises and concerns. *Asian Journal of Distance Education*, 14(2), 1-2. Retrieved from: <http://asianjde.org/ojs/index.php/AsianJDE/article/view/432>

Riggs, S. (2020, April 15). Student-centered remote teaching: Lessons learned from online education. EDUCAUSE. Retrieved from: <https://er.educouse.edu/blogs/2020/4/student-centered-remoteteaching-lessons-learned-from-online-education>

Дмитришина Н.А., магістр соціальної роботи,
старший викладач кафедри Школа соціальної роботи,
Національний університет «Києво-Могилянська Академія»
n.dmytryshyna@ukma.edu.ua

ПРАКТИКА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ, ЯКА БАЗУЄТЬСЯ НА СИЛЬНИХ СТОРОНАХ КЛІЄНТА

Соціальні працівники досягають стійких позитивних результатів, взаємодіючи з клієнтами в рамках підходу сильних сторін. Підхід, орієнтований на сильні сторони клієнтів, бере свій початок зі становлення гуманістичної філософії, позитивної психології, теорії екосистем.

Цей підхід (Strength-Based Perspective) сформувався у практиці соціальної роботи у 1990-ті роки - на противагу дефіцитній моделі соціальної роботи. Особливістю даного підходу є структуроване короткочасне втручання, орієнтоване не стільки на розв'язання завдань замість клієнтів чи передання їм знань, як на розвиток потенціалу, формування у них нових життєвих установок, нових поведінкових практик і сприятливого середовища, які слугують основою для подолання власної складної економічної ситуації та формування позитивної самооцінки.

Цей підхід зосереджується на можливостях, компетентціях та ресурсах клієнтів, на противагу фокусуванню на патології, проблемі чи дефіциті потрібних ресурсів, навичок, й передбачає оцінювання саме ресурсів, а не потреб клієнтів (Т. Semigina., 2019).

Один із перших та найвпливовіших закликів зосередитись на оцінці сильних сторін клієнта проголосив Сейлібі. Відповідно до його розуміння, оцінка сильних сторін сформувала загальне уявлення про роботу з клієнтами, її цінності, процес. Це дозволило дізнатися про унікальні якості клієнтів та побудувати максимально ефективний спосіб співпраці з ними (D. Saleebey, 2006).

Спочатку підхід, заснований на сильних сторонах, використовували переважно на етапі оцінки потреб. Практики і методисти намагались віднайти найбільш відповідні форми первинної

оцінки, запропонувати спосіб, в який соціальний працівник міг би дізнатись про унікальні ресурси і переваги, якими володіє клієнт (N. Vozic, R. Lawthom, J. Murray, 2018).

Процес оцінки допомагає не лише спеціалістам, а й власне клієнтам детально вивчити свою ситуацію з фокусом на сильні сторони, оцінити значення чинників, які впливають на неї, свою роль у змінах. Крім того, це надає клієнтам можливість розповісти свої історії відповідно до унікального життєвого досвіду. Спеціаліст, який працює в рамках даного підходу, може не лише отримати інформацію про сильні сторони клієнта, а й зрозуміти контекст, в якому він живе. Це сприяє кращому розумінню клієнта, а також створює можливість впливати на його оточення, оцінювати цілісну картину життя людини ([Strengths-Based Approach in Social Work A distinct ethical advantage](#), 2017).

Соціальні працівники здійснюють свою діяльність з огляду на ідею, що, не зважаючи на проблеми, з якими стикались клієнти, вони все ще здатні вистояти і вірити, що зможуть подолати труднощі та досягти бажаного рівня успіху (Семигіна Т. В., 2018).

Не дивлячись на те, що така робота сповнена емпатії та позитиву, це не означає, що труднощі і перешкоди, з якими стикаються клієнти, ігноруються. В підході «сильних сторін» не повинно бути нічого, що б обумовило применшення впливу життєвих проблем, які переживають люди.

Дослідження демонструють, що втручання, засноване на сильних сторонах, має позитивний психологічний вплив на підвищення добробуту особистості - шляхом розвитку і посилення надії, сподівання на краще. Клієнтам з проблемами психічного здоров'я було запропоновано визначити фактори, які, на їхню думку, є критичними для одужання. Найважливішими визначеними елементами стали здатність мати надію, а також розвиток довіри до власних думок і суджень. Доведено, що підходи, засновані на сильних сторонах, є ефективними щодо розвитку й підтримки у людей надії і доказово позитивно впливають на підвищення добробуту (Strengths-based approaches for working with individuals, 2012).

З точки зору теорії резиліанс, «сильні сторони» ототожнюються із захисними факторами – тими якостями, що допомагають дітям справлятися з труднощами (N. Vozic, R. Lawthom, J. Murray., 2018). Окрім індивідуальної соціальної роботи, підхід сильних сторін вважається максимально ефективним для оптимізації зв'язків у громадах - він сприяє активності та стійкості громади, мотивує її членів до дій задля досягнення спільних цілей, сприяє добробуту та підвищенню якості життя (Семигіна Т. В., 2018).

На основі цього підходу розвиваються моделі та різні види втручань. Кейс-менеджмент на основі сильних сторін, концепція «резилієнс» як певний підхід до формування стресо- та життєстійкості також часто розглядають у парадигмі підходу, що базується на сильних сторонах клієнтів (Семигіна Т. В., 2018).

Переваги підходу сильних сторін стосуються й професіоналів. Практики часто аналізують і переглядають власний досвід. В таких випадках іноді важливо зосередитись саме на сильних сторонах, а не на слабких, більше на майбутньому, ніж на минулому. Це дозволяє підвищити особисту стійкість персоналу соціальних служб, а також тримати якість послуг на високому рівні. Роль професіонала в такому випадку зміщується від функції «фіксатора» проблем до співучасті у прийнятті рішень. Соціальні працівники усвідомлюють, що бути професіоналом – не завжди означає мати всі відповіді, а відкрите обговорення з людьми створює можливість зробити свій внесок у вирішення їхніх проблем (Strengths-based approaches for working with individuals, 2012).

В умовах кризи, спричиненої пандемією COVID-19, особливо гостро відчувається потреба в наснажуючих втручаннях. Зосередження на підході сильних сторін може допомогти учасникам взаємодії пом'якшити невинуваті або надмірні негативні емоції, спричинені дотриманням соціальної дистанції.

Дослідження Рашид та Мак Грата (2020) показало, що, використовуючи свої сильні сторони, ми можемо підвищити свій психологічний імунітет за допомогою прагматичних дій для покращення нашого щоденного добробуту. Що ще важливіше, ми можемо переформулювати та переоцінити виклики сьогодення, щоб побудувати перспективу для вирішення глобальних криз, таких як пандемії та катастрофи. Сильні сторони, втілені у прагматичні дії, можуть підвищити наші навички подолання стресу, а також покращити добробут (Rashid, T., McGrath, R. E.).

Список використаних джерел

Семигіна Т. В. Розвиток власних теорій соціальної роботи: глобальні тенденції. Розвивальний потенціал сучасної соціальної роботи: методологія та технології / Тетяна Семигіна // Київ: КНУ імені Тараса Шевченка, 2018.

N. Bozic, R. Lawthom & J. Murray. Exploring the context of strengths – a new approach to strength-based assessment. Educational Psychology in Practice, 2018.

D. Saleebey. The strengths approach to practice. The strengths perspective in social work practice. Boston, MA: Allyn & Bacon, 2006.

T. Semigina. Development the strengths-based approaches in modern social work.

Paradigms of the Modern Educational Process: Opportunities and Challenges for Society. Dallas: Primedia eLaunch LLS, 2019.

[Strengths-Based Approach in Social Work A distinct ethical advantage](https://www.researchgate.net/publication/320411435), 2017. URL: <https://www.researchgate.net/publication/320411435> (дата звернення: 28.01.2021).

Strengths-based approaches for working with individuals, 2012. URL: <https://www.iriss.org.uk/resources/insights/strengths-based-approaches-working-individuals> (дата звернення: 28.01.2021).

What is a Strength-Based Approach? (Incl. Activities and Examples), 2020. URL: <https://positivepsychology.com/strengths-based-interventions/> (дата звернення: 28.01.2021).

Rashid, T., McGrath, R. E. (2020). Strengths-based actions to enhance wellbeing in the time of COVID- 19. International Journal of Wellbeing, 10 (4), 113-132. <https://doi.org/10.5502/>

Волошина І.В., студентка БП-4
кафедри Школа соціальної роботи
факультету соціальних наук і соціальних технологій НаУКМА